

1. MAI

1924

III AASTAKAIK

„Ammutagem jõudu, püsivust ja vaimustust Töö ja Vabaduse pühal, esimesel mail!“
 (Juhtkirjast: Noorsugu esimesel mail.)

OMA NURK.

Sausti koolimaja Kurna vallas Harjumaal.
„Nõnda lähevad meil vahest puud õuest tuppa.“

NOORKARSKLASED.

Vikerkaarlastele karskuspühaks 3.—4. mail *) noor vikerkaarlane Hilja Vooro.

Nüüd, kuningas Alkohol, tagane teelt!
Siin tulevad karskuse sõbrad,
kõik, kellel on julgust ja kindlat meelt
su vastu võidelda vapralt.

Me täna töotuse andsime kõik, —
sest homme ehk hilja vast oleks, —
et sinust ei ükski joovastav tilk
me suhu ei iialgi tuleks.

Me südameis jõudu ja noorusverd;
sind ühiselt tõukame maha,
sest sinu sünnitud pisari merd
me kodumaal näha ei taha.

Kord lõpku täis mürki ja pimedust öö!
Meist igaüks võitlema vahvas,
et tõuseks kõrgele haridustöö,
pääd tõstaks me väikene rahvas.

Sa naerad vist, kuningas: noored te
ja ilma te ikka ei muuda! [veel,
Noor ühine tahtmine mõndagi teind,
mis vägevad iial ei suuda.

Kui ükskord suureks sirgume me,
jääd sina väikseks ja nõrgaks.
Sest, kuningas Alkohol, tagane teelt,
ehk — hakka karskuse sõbraks!

*) Muud karskuspühaks saadetud palad avaldame „Vikerkaare“ järgmises numbris.
Toimetus.

*Kõigile vikerkaarlastele, kes
toimetusele pühade tervitusi
saatsid, südamlikku tänu ja
meie noortele sõpradele jõudu
kevadise koolitöö lõpetami-
seks!*

Toimetus.

*Täna südamest kõiki viker-
kaarlast, kes mulle saatsid
pühadetervitusi, kõikide ilu-
sate soovide eest. Soovin neile
jõudsat edenemist koolis ja
palju lõbu „Vikerkaare“ luge-
misel, milleks jõudu mööda
püüan kaasa aidata.*

Jursi Sander.

Nr. 18. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. 1924.

Tegevad toimetajad: A. Oengo-Johanson ja J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti, neljapäeviti ja reedeti kella 2—3.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Üksik number 15 mk.

LÄHVAD VALGED PURJED...

A. O-o.

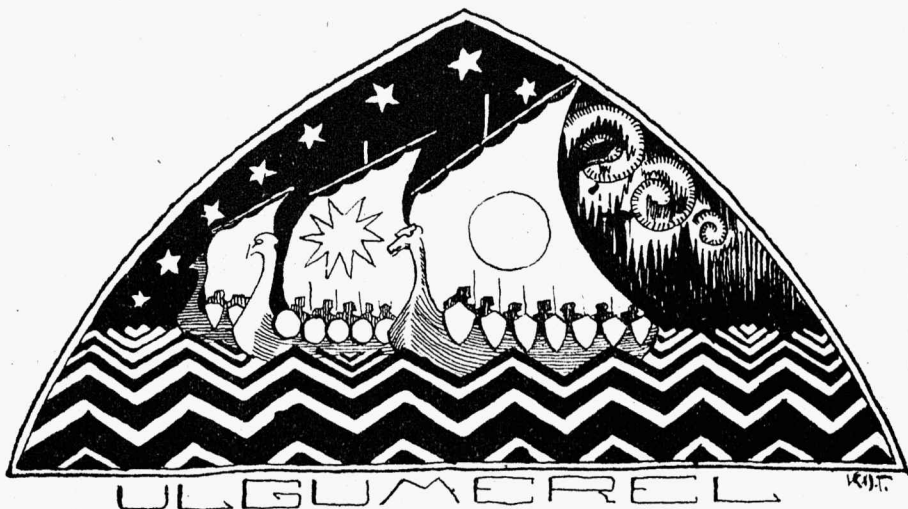
Lähvad valged purjed liugeldes
igäüks oma poole,
sinilainete voole, —
valged purjed lahel liugeldes.

Lähvad valged viired lennates
igäüks oma poole,
merikauguste hoole, —
valged viired vetel lennates.

Lähvad noored mõtted südameis
igäüks oma maale,
oma unelmi raale, —
noored mõtted nooris südameis.

Noored mõtted nooris südameis!
Kus te maa, teie maja,
hõbehelide kaja?
Kes teid teab, — te varjul südameis.

NOORSUGU ESIMESEL MAIL.

Eddy Jürisson.

Maikuu esimest päeva pühitseme puhkepäevana alles meie riikliku iseseisvuse algusest. Võõra survevalitsuse päevil ei lubatud seda päeva avalikult pühitseda, sest selles nähti meelevaldust vägivallavalitsuse vastu, mis siis veel rahvaid oma kütikes hoidis.

Kuid survevalitsuse keeld ei suutnud lämmitada suurt ja ilusat mõtet, millele on pühendatud esimene mai — vabaduse ja rahvaste vendluse mõtet. Kui esimesel maiõhtul maal igalpool väljadel tuled süüdati, mille ümber rahvas kogus, siis ei olnud see mitte ükski kevade tervitamine, ent kuma, mille heitsid heledad tuleleegid kevadõiele mustsinisele taevale, oli sümboliks kustumatule vabadusihale, mis inimeste südames leegit-
ses.

Iseseisev rahvusriik, tuues meile kaasa kalli varanduse — vabaduse — on annud maikuu esimesele päevale aukoha nende väheste päevade hulgas, mis meie, töötava rahva, vabariigis on riiklisteks pühadeks.

Esimesel mail on igaihe, nii noore kui vana, kohus seisatama jääda ja endalt küsida, kas on ta teinud kõik, et olla riigile väärtine kodanik ja

ühiskonnale ning kogu inimsoole kasulik liige.

Eriti noortel on selleks põhjust, sest peavad ju noored, kes varsi täieõigusliste kodanikkudena riigieelu juhtimisest osa võtma hakkavad, looma parema olukorra, ilusama elu, kui seda on suutnud vanem põlv, kes suurema osa oma elust on veetnud võõra valitsuse all.

Noorte poliitiline ilmavaade on alles väljakujunemisel, nende kodaniku kohuse- ja vastutustunne ei ole tegelikus elus veel karastatud. Siin peab iga noor asuma endakasvatamisele, et ta iseloom kujuneks sirgejooneliseks ja mehiseks.

Millised on siis need kõrged põhimõtted, mille järele iga noor peaks elama ja ideaalid, mille poole püüdma?

Kõige päält peab noorsoos süvenema v a b a m e e l n e i l m a v a a d e. Vaba kodanik oma rahvuslikus vabariigis ja vabameelne kõigis oma toiminguis, kõigis suhetes kaaskodanikkude vastu. Niisugune noor riigikodanik ei või lubada, et kättevõidetud vabadusi kitsendatakse või mõnda rahvaklassi teise poolt kurnatakse, mis klassivaenu õhutaks ja riigi-

kodanikkude ühtmeelt riikuks. Ainult vaba riigikorra juures võib valitseda sotsiaalne õiglus, kus ei ole rõhutuid ega rõhujaid rahvaklasse või isikuid, vaid kõik on üheõiguslised kodanikud.

Kuid esimesel mail näeme tihti ka nüüdki rongikäikusid veripunaste lippudega, millel sõjakad päälkirjad, kus üles kutsutakse vabaduse eest võitlema. Kas peab noorsugu asuma nende lippude alla, kas peab juhusteks võtma need hüüdlauseid?

Ei, see ei ole vabadus, mis niisugusel teel saavutatakse. Ideesid ei saa teostada vägivallaga, tule ja mõõgaga. Vägivallaga lõhutakse küll maha, kuid ei ehitata ega looda midagi uut ja paremat asemele.

Vabama riigikorra ja õiglasemate ja paremate ühiskondlike vahelkorrad saavutamiseks peame kõigepeält ise enda juures kasvatustööle asuma. Peame võitlema egoismi vastu, mis omane igale inimesele ja mis sunnib meid unustama, et inimene on ühiskonna, mitte ühiskond inimese pärast.

Kuigi see on peaaegu teostamatu unistus, peame siiski iseeneste juures vähemalt püüdmagi niisugusele ideaalsele ilmakorrale läheneda ja nimelt sellega, et ise püüame oma kaaskodanikkude vastu paremad ja õiglasemad olla.

Teine tähtsam iseloomujoon igal noorel olgu k o d a n i k u i s e t e a d - v u s. Meie riigikorra aluseks on demokraatia, rahvavalitsus. Demokraatlike põhimõtete järele ei ole valitsejaid ega valitsetavaid. Igal täisõiguslisel riigikodanikul on võimalus tegelikult riigi valitsemisest ja juhtimisest osa võtta ja sellega mõju avaldada valitsuskorra kujunemisel.

Tähendatud asjaolu paneb vastutuse riigi ja rahva saatuse ja hää käekäigu eest iga üksiku kodaniku õlgadele. Kuid ühtlasi annab see ka igale kodanikule suured õigused. Teadlik riigikodanik, kes oma kohustused

riigi vastu täitnud, peab vankumatult nõudma, et tema kodanikuõigusi austataks. Iseteadlik kodanik ei vaike, kui ta näeb riigielus soovimatuid nähtusi, ei läse ka sündida ülekohut kaaskodanikule.

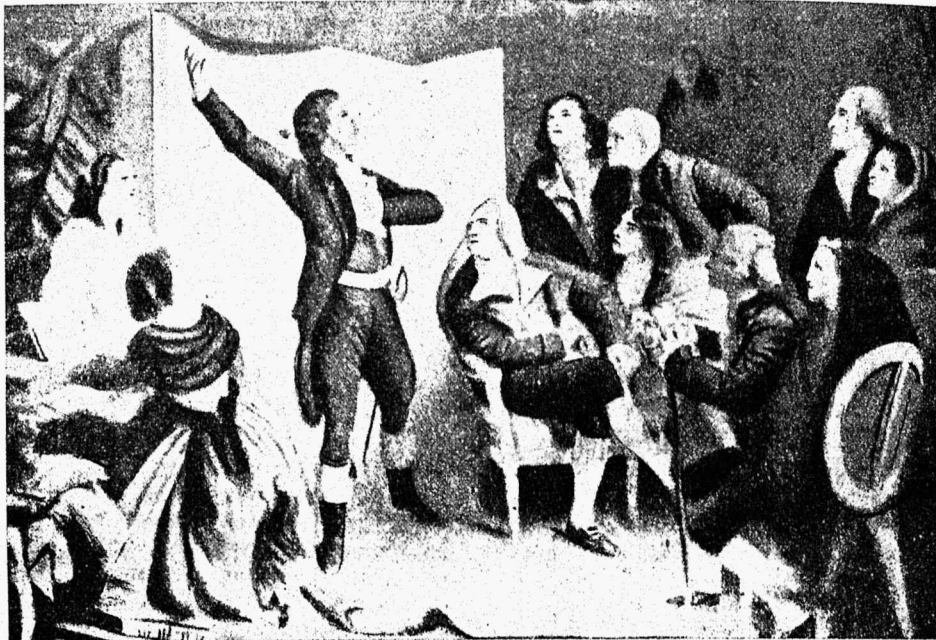
Vanad roomlased ütlesid uhkustundega: „Olen Rooma kodanik.“ Rooma säädused kaitsevad kodaniku vabadust ja õigusi. Ka meie peame sinna poole püüdma, et võiksime iseteadlikult ja uhkelt öelda: „Olen Eesti vabariigi kodanik.“ Palju on veel teha meie riigi sisemisel korraldamisel, seda peavad tegema need noored kodanikud, kes on võrsunud meie riikliku iseseisvuse ajal.

Nende ülesannete pääle mõtleme esimesel mail. Seda päeva nimetatakse tööliste pühaks, püüatakse mõnelt poolt kasutada üksiku rahvaklassi poliitiliseks võitluseks.

Esimene mai ei ole mitte ükski tööliste, vaid kogu tööd tegeva rahva püha. Tööline nõrgisest vabrikust, masinate mürina ja terase kõlina keskelt, põllumees maalt, kes hommikust õhtuni põllul töötab, õppur koolist, kes töötab endaharimise kallal, et rakkendada oma oskust ja teadmisi pärast rahva teenistusse, — kas ei kuulu need kõik ühte töötavasse rahvasse? Kõigil neil on põhjust esimesel mail oma igapäevaseid toiminguid Vabaduse ja Töö auks seisma jätta.

Sel päeval toonitame ka rahvaste vendluse ja solidaarsuse mõtet, ühinedes ideeliselt kõigi nendega, kes maailkuu esimest päeva pühitsevad. Meie, noored, ei kanna ega õhuta vaenu rahvaste vahel, ent püüame jõudu mööda kaasa aidata selleks, et kaoks vastolud ja võimalduks kõigi rahvaste leplikkoostöö.

Kui kogu maailmas levineb vabaduse ja ülesehitava töö mõte, siis võime meilegi oma väikesele kodumaal edeneda ja areneda ja elu päikesepaisteseks muuta. Selleks ammutame jõudu, püsivust ja vaimustust Töö ja Vabaduse pühäl, esimesel mail.

Rouget de Lisle oma loodud vabadushümni — marseljeesi ette kandmas.

MARSELJEESIST JA TEMA LOOJAST.

Soome tõusva põlve ajakirjast „Nuori Voima“ M. R.

Kevadel 1792. a. oli Strassburi linnapääl, tubli härral Dietrichil palju hoolt ja muret. Päälinnas, Pariisis, süttinud revolutsioon oli maruhoona vallanud kogu riigi. Teised Euroopa riigid, kartes et revolutsioonilaine ka üle Prantsuse piiri tungib, ühinesid selle takistuseks ühise sooviga Louis XVI, Prantsuse kukutatud kuningat, jälle ta võimule aidata.

Iga päevaga jõudsid ühinenud väehulgad ligemale Rheinile, mis moodustas selleaegse Prantsuse riigi piiri, ja esimesena pidi vana piirilinn, Strassburg, nende pääletungimise vastu võtma. Linna kaitseväge oli õige väike ja meeolu oli linnas üldse võimatu halb. Oli küll vabatahtlikkudena 600 isikut ennast üles annud linna kaitsmisest osa võtma, aga ikkagi oli tarvis rehkendada sellega, et väljaspool oli hästi varustatud suurearvuline sõjavägi ja võimule ihkav Prantsuse aadliseisus.

Agalinnapääl oli tark mees, ta tundis prantslaste kiiresti süttivat meeolu. Paras sõna õigel ajal, süttiv laulusalm võib

nende pääle palju suuremat mõju avaldada, kui kõige kaunikõlalisemad töötused. Suurimas kitsikuses tuli talle meele, et linna kaitseväge ohvitseride hulgas oli keegi noor inseneer, kes sõjajumala kõrval teenis ka luulejumalannat. Selle noormehe poole otsustas ta pöörata, et tema Strassburi loius kaitseväes sütitaks vaimustustuld.

Claude Joseph Rouget de Lisle oli suur unistaja, kellest tema hajameelsuse ja kinnise iseloomu pärast rõõmsas ohvitserkonnas suurimat lugu ei peetud. Ta polnud sellest ka sugugi solvatud, sest meelsamini, kui vabal ajal oleks istunud sõprade seltsis viinaklaasi juures, hulkus ta linna kaunis ümbruses, ronis Voogeside järskudele, metsarikastele mägedele, sääl ta võis segamatult unistada, salme septseda ja neile viisege luua.

Niisugune oli noormees, kelle pääle mõles härra Dietrich. Ühel õhtul kutsus ta noormehe oma juure külla. Et paremat meeolu luua, oli ta seks puhuks tellinud

isegi väikese muusikakoori, saal oli rikkalikult valgustatud ja maitserikkalt dekoreeritud uue vabariigi märgiga, hiljuti ametlikult väljakuulutatud kolmevärvilise lipuga (valge-punane-sinine). Muusika, valgus, lipu rõõmsad värvid avaldasid võõra pääle soovitud mõju ja lahkudes palus piduperemees külalist koju jõudes hääle säada oma kandle ja sõdurite langenud meeleolu tõstmiseks luuletada vaimustava laulu, sellele ühtlasi ka sündsat viisi luues.

Kogu õõ töötas noormees usinasti. Ta kirjutas, kustutas maha, kirjutas uuesti, ja kui koiduvalguses kumasid Vogeaside harjad, oli tal uus laul valmis. Hommikul, kui linnapääl saatis tema juure käskjala teateid saama töö tulemuste üle, kirjutas ta noodid ja sõnad kärmesti paberile ja saatis linnapääl. See oli lauluga väga rahul, laskis selle paljundada ja saatis lauljatele ja mängijatele kätte ning neli päeva hiljem esineti „Rheini armee sõjalauluga“, esimest korda Strassburi turul peetud sõjaväeparaadil. Iga sõna laulus hõõgus tulisest vabadusarmastusest ja põlgusest türannide vastu, viisis kuuldus nagu mõökade kõlin. Linna kaitseväge ülesannud 600 inimese asemel ilmusid lipu alla 900 ja linnalaste meeleolu muutus isamaaliselt vaimustatuks.

Strassburist lagunes uus sõjalaul laiali üle Lothringi ja lauldi teda igalpool suure vaimustusega. Kaugemal lõunapool, Marseille's, esines keegi laulja sellega ühel isamaalisel pidul, sama aasta jaanuarikuus. Ja kui varsi selle järele salkkond tuliseid isamaasõpru, nõndanimetatud „punased lõunast“ Marseille'st teele läksid jalgsi, aga korralikult sõjariistus, läbi terve Prantsusmaa Pariisi „vabadust kaitsma“, laulsid nad kogu teekonnal läbi minnes küladest, alevitest ja linnadest oma uut sõjalaulu, mis igalpool vaimustatud vastuvõttu leidis. Nõnda sai laul ruttu tuttavaks kogu Prantsusmaal; ka oma nime, mille all teda tänapäevalgi tunatakse, „La Marseillaise“, sai ta sellest, et suurem hulk rahvast õppis ta pähe Marseille'st tulnud sõjaväelastelt. Peagi jättis ta Pariisis enese varju sääl viimasel ajal kõige rohkem armastatud laulu „Ca ira“, milles kirjeldati, kuidas kõrgemast seisusest isikuid poodi võlla ja laternapostide külge. Marseljeesi lauldes käisid „punased lõu-

Rouget de Lisle marseljeesi komponeerimas.
Jacques Scherrer'i maali järele.

nast“ ka selle hulga ees, kes sama aasta augustikuus Tuilerie puiestikus kuningale ustavaks jäänud kaardiväelased võlla poos ja vihatud vägivallavalitsuse viimased jäänused hävitas. See sündis kõik seespool Prantsusmaa piirisid. Esimest korda kõlasis marseljeesi helid päris korralikus lahingus võõraste vastu sama aasta novembrikuus, kui vahva kindrali Dumouriezi juhatusel Prantsuse rahvavägi löi lahingu neist palju suurema Austria sõjaväe vastu, neid hiilgavalt võites. Lugematuis võitlusis on see hiljemgi Prantsuse vägesid vaimustanud nende õnnelikkudel ja õnnetumatel sõjakäikudel Egiptuses, Itaalias ja Venemaal.

Mis sai aga laulu loojast? Rouget de Lisle teenis edasi sõjaväes, peagi sai ta aru.

et vaimustustuhinas liiale mindi. Ta sattus vangi, nagu paljudki teised mehed ja naised, kes isamaad tõsiselt armastasid ja oma armumist revolutsiooni liialduste kohta otsekoheselt julgesid avaldada, kuna neid selle põhjal siis isamaa äraandjateks peeti. Vangikojas viibides kuulis ta kõlmas oma loodud vabadushümni, kui Tuileriesse minni kaardiväelasi pooma ja ei puudunud palju, et sama laulu helidel ta enesegi pää oleks langenud giljotiini all. Õnnekombel läks tal korda Helveetsiasse põgeneda, sääl ootas ta kuni olud kodumaal paranesid ja ta jälle sinna tagasi võis minna. Sääl teenis ta veel mõned aastad vabariigi sõjaväes, vanaduse pärast vabastas ta enese viimaks sõjaväeteenistusest. Nüüd sattus ta vaesusse ja unustusse. Marseljees oli tunnustatud vaba Prantsusmaa rahvushümniks, aga keegi ei küsinud tema looja järele ja see läks oma vanaduspäevil mõnigi kord õhtul näljasena magama. Kui ta oli juba 70 a.

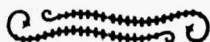
vana, vast siis määrati talle valitsuse poolt väike abiraha ja anti aukelegioni rist. Pääle selle elas ta veel kuus aastat.

1916. a. juulikuus, suure ilmasõja ajal tuli prantslastele siiski meele nende võrdluseta laulu looja. Ta haud kaevati lahti ja põrm viidi suurte auavaldustega Pariisi, kus see sängitati uude Invaliidikirikusse, kus ta nüüd puhkab Napoleoni ja teiste suurte kindralite hulgas. See päev oli kogu riigil rahvusline püha. President Poincaré pidas matmisel vaimustava kõne, milles ta muu seas ütles: „Kui iganes marseljeesi lauldakse, tuletatagu meele seda vahvat, iseteadlikku sugupõlve, kes kõigest hingest igatses vabaduse järele ja seda aega, mil Prantsusmaa pojad pidasid orjusest paremaks surma.“

Rouget de Lisle'i hauakivil on kiri:

„Prantsuse sõdur, marseljeesi looja.“

Kas võib olla sellest veel ülevamat ja kestvamat järelhüüdu?

Täieneda pole võimalik alatiselt maailma elukeerus liikudes, veel vähem keset kõrbet elades. Kõige kohasemaks tingimuseks täienemisele on üksinduses oma ilmavaateid rajada ja kindlaks kujundada ning pärast maailma elukeerus neid teostada.

*

Inimese hing on jumalik.

*

Inimesed otsivad rikkust. Aga kui nad selgesti näha võiksid, mida nad kõik tema läbi kaotavad, siis teeksid nad temast vabanemiseks samasuguseid jõupingutusi, nagu nüüd tema saavutamiseks.

Leo Tolstoi mõtteist.

KUIDAS ÜHE VAHVUS TUHANDED PÄÄSTIS.

Äjalugu jutustab mõnegi juhtumise, kus ühe mehe vahvus on päästnud terved sõjaväed ehk linnad neid ähvardavast hävinemisest. Kauni mälestuse on enesest ses suhtes Rooma ajalukku jätnud Horatius, kellele ta kangelasteo järgi liignimeks anti Cocles, s. t. ühesilmaline.

Roomlased olid kõrvaldanud, kuningavalitsuse. Kuid viimane troonilt heidetud kuningas Tarkvinius Superbus ja ta poeg Sextus katsusid etruskide, Rooma naabrite, abil kaotatud kuningriiki uuesti vallutada. Etruskide kuningas Porsenna ligines suure sõjaväega linnale, mille varju olid põgenenud

nud kõik ümberkaudsed elanikud. Paremaks kaitseks ähvardava vaenlase vastu oli Rooma linnal Tiberi jõgi, millest üle viis ainult üks sild. Vaenlastepoolsel jõekaldal asus Janiculumi kindlus, kuid etruskide eelväed vallutasid selle kohe. Nüüd oli roomlastel häda suur. Tuldi otsusele, et ainuke pääsmise võimalus seisaks silla purustamises. Kuid seks polnud nähtavasti enam aega, sest sõnumitoojad kuulutasid hirmuga, et vaenlase väed iga silmapilk sillale jõudvat. Oleks nüüd etruskide väed üle silla pääsnud, poleks linna kaitsmine enam võimalik olnud.

Siis pakkus end Horatius seni silda kaitsma, kuni ta seljataga linnapoolne osa oleks hävitatud. Enesega kaasa võtta soovis ta ainult paar vahvat meest. Kohe astusid hirmuvalt seisva rahva hulgast välja Spurius Lartius ja Titus Herminius ning teatasid kartmatult, et soovivad Horatiusele järgida. Need kolm meest läksid nüüd Porsenna väehulkade vastu silda kaitsma ja samal ajal hakati seda linnapoolses servas kähku purustama.

Porsenna vägev sõjavägi saabus silla ette. Nähes silla kaitseks asetatud kolme meest, kostus tooreste sõjameeste suust pilkav naer. Kuid sild oli nii kitsas, et kõrvuti üle minna võisid ainult kolm meest. Horatius ja ta seltsilised võitlesid lövidena, kõiki neile liginejaid odadega üksteise järgi läbibistades, kuni nende ette kuhjus terve korjustemüür. Vaenlane ei suutnud kõige viha pääle vaatamata kolme vahvat meest silda sulgumast kõrvaldada.

Vahepeäl olid silla tugipuud lahti murdud ja veel ainult üksikud palgid rippusid üle kohiseva veevoolu. Meestele hüüti, et nad tagasi jookseksid, enne kui sild voolust kaasa kistakse. Spurius Lartius ja Herminius võtsid nõu kuulda ja jooksid üle kõikuvate laudade kaldale. Vahva Horatius aga jäi paigale.

Kõuesarnase mürinaga langes sild jökke ja Rooma müüridelt kajas tuhandesuuline rõõmuhüüd. Linn oli päästetud. Ainult Horatius ei liikunud endiselt paigalt ja vaenlase korjustest kaitsemüür ta ees aina kerkis. Nool oli talle silma sattunud ja ta teine jalg oli haavatud. Nüüd, kus sild ta seljataga lõpulikult hävinenud, hüppas ta

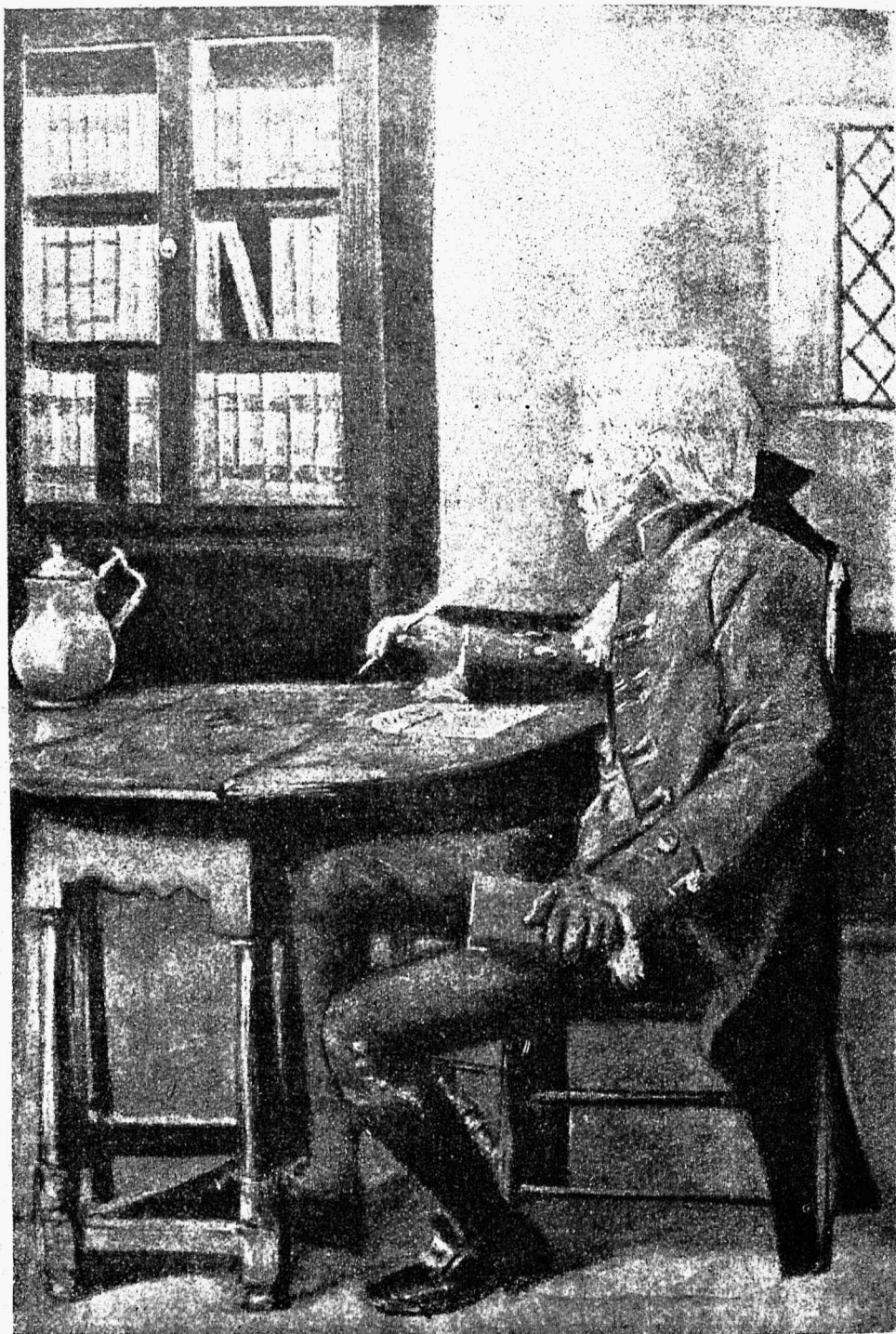
Viieaastane Jüri Lauter, meie tuntud näitleja Hans Lauteri

anderikas poeg. Teddy o-as „Masinahävitajates“ Estonia teatris. Drama käsitab Inglise kanguritööliste mässulist liikumist masinatööstuse vastu 1815. a. paiku, nähes selles oma viletsuse põhjuse. Pilt kujutab momenti, kus Teddy, streigi tõttu viletsusse sattunud kangru poeg, hõisates toob tükk-kese leiba.

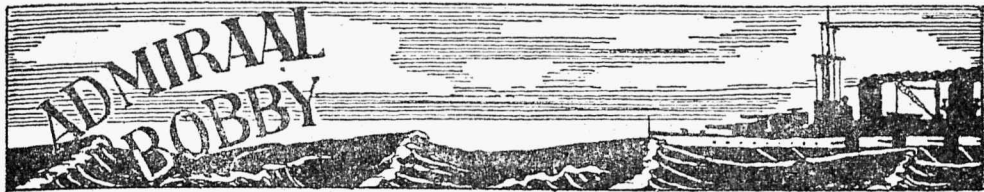
vaenlaste suureks imestuseks alla lainetele ja pääsis kange jõupingutuse järele ujudes kaldale.

Rõõmuhüüete ja tänuipisaratega võeti ta sääli vastu ja viidi rahvahulga saatel linna. Palgaks annetati talle suur ala riigimaad ja Rooma turule püstitati ta auks pronksist mälestussammas. Lisanimi Cocles, s. o. ühesilmaline, sai talle võitluse mälestuseks aunimeks, mille ajalugu säilinud ühenduses selle suure kangelasteoga.

Horatiuse mälestussammas püsis veel Pliniuse aegu, 600 aastat hiljem, ja hävines kõigiti alles siis, kui rahvasterändamise ajal barbaarid Rooma tuhaks põletasid.

Maailma suurim mõttetark
Immanuel Kant,
kelle 200-aastast sünnipäeva pühitseti 22. apr., oma surematu teost kirjutamas.

Georg Fröschel. Tõlk. A. V.

Bobby ema istus võõraste vahel ja Bobby nägi kohe, et ta oli nutnud. Kuid nüüd, kui Bobby teenriga tuppa astus, kuivatas ta silmad, läks poisi juure ja ütles oma hää häälega: „Ära karda, Bobby, härrad ei tee midagi sulle!“

Kuuldes neid sõnu, oli Bobby argus kui pühitud ära, ta suudles emal palet ja küsis tasta: „Kes need härrad on?“

„Kui lubate, siis nimetan ma Bobbyle teie nimed,“ ütles proua Croft, ja kui mõlemad pääd nokutasid: „Härra mustas ülikonnas on lord Dobernoon ja ohvitser on kuulud kindral Cuning, mõlemad on Tema Majesteedi kuninganna teenistuses.“

Bobby tegi suured silmad ja kummardas kohmetult, kuuldes neid nimesid. Mis tahtsid suured härrad temast? Näis uskumatu, et nii kõrgel seisjad härrad nädal otsa teda jälgisid õunasüdame pärast; Bobby ei kartnud enam, ainult uudishimulik oli ta veel.

Kuid ta uudishimu ei rahuldatud nii pea. Ema viis ta kõrvalolevasse magamistuppa. „Ma tahaksin häämeelega veel üksi kõnelda poisiga,“ ütles ta külalistele.

Magamistoas pani ta Bobby enda kõrvale voodile istuma ja ütles, kuna tal pisarad silma tulid: „Ma ei tohi öelda, mis sul ees on. See on suur saladus. Sa pead kuningannale ja tervele isamaale hääd tegema.“

„Mis pean ma tegema?“ küsis Bobby suurte silmadega.

„Isamaale ja kuningannale hääd tegema,“ kordas proua Croft. „Milles asi seisab, seda ei tohi ma öelda, see tähendab, mulle ka ei öeldud seda õieti. Pääsi on, et sa oleksid tubli ja kuulaksid sõna.“

„Kelle sõna?“ hüüdis Bobby.

„Mõlema härra, pääasjalikult ohvitseri.“

„Ja sina, ema, mis on sinuga?“

„Mina, mu poiss,“ ning nüüd jooksid tal pisarad üle palete, „ei näe sind mõni aeg, mõned nädalad, võib olla isegi mõned kuud.“

Kui Bobby neid sõnu kuulis, oli kadunud ta enesevalitsus. Ta viskus ema rinnale ja hüüdis: „Ei, ei, ma ei lähe ära su juurest, ma ei lähe vana ohvitseriga.“

„Sa ole mõistlik ja ära võta endalt ning oma emalt suurt õnne, mu poiss,“ ütles härra mustas kuues, kes oli tasa avanud ukse. „Sa lahkud ainult lühikeseks ajaks. Sa elad hiilgavat elu ja reisis kaugeisse, ilusaisse maadesse. Kui sa tagasi tuled, täidetakse iga su soov, mille sa avaldad. Pääsi on siiski, et sa tood kasu enda isamaale ja kuningannale ja üks tubli poiss ei ole veel ialgi öelnud ei, kui teda kutsub isamaa.“

Nende tõsiste, kuid siiski sõbralikkude sõnade vastu ei olnud midagi öelda. Bobby surus tagasi silma tulevad pisarad ja küsis: „Ja millal pean ma minema, härra lord.“

„Kohe mu poiss,“ vastas lord Dobernoon.

„Pean ma ta asjad sisse pakkima?“ küsis proua Croft.

„Ei, ta ei pea midagi, mitte midagi kaasa võtma. Tulgu ta, nagu ta on,“ otsustas kareda häälega ohvitser, kes vahepääl oli ka tulnud magamistuppa.

Kõik see oli imelik ja saladuslik, kuid Bobbyl oli ainult meeles, et ta peab lahkuma ema juurest. Kaua suudles ta teda, enne kui suutis lahti kiskuda enda. Juba väljas olles kuulis ta veel: „Ela hästi, Bobby.“ Nüüd mindi üht tänavat mööda üles, veel paar tänavat edasi, nii et Bobby enam ei teadnud, kus nad olid. Siis olid nad ühe tõlla juures, ta tõsteti sisse ja sõit algas.

Kuid hirm hakkas pimedas ja Bobby hakkas nutma. Tahtes kuivatada silmi, pistis ta käe tasku ja leidis säält oma vana mütsi. Kõik oli korruga hää! Ta oli oma isa kaitse all. Varsi tundis ta suurt väsimust. Ta vajus patjadele ja uinus.

Kolmas päätiikk.

Bobby saab aumärgi ning sõidab auavalduste all läbi Liverpooli.

Bobby ei saanud ilalgi teada täpselt, kuidas sai ta süngest vankrist toredasse valgesse voodi. Väga segaselt oli meeles, et vanker peatus pika sõidu järele ning et üks mees tõstis ta sülle ja viis üles mööda laia poolpimedat treppi. Nii saabusid nad suure tuppa, kus tema mees — see oli habemeta pika näoga vanahärra — kui väikese lapse riidest lahti võttis ning siis lumivalgesse pehmesse voodi pani. Sarnast voodit ei olnud Bobby näinudki, selles magamisest rääkimata. Siis kustutas härra — tal oli must siidist ülikond, lühikesed püksid ja sukad põlvini — tule ja ütles Bobbyle: „Hääd ööd, Kuninglik Kõrgus!“

Või kuuldusid need sõnad unes Bobbyle?

Ei, Bobby oli kuulnud täiesti õieti. Hommikul äratas tema seesama teener, nüüd pani ta hõbedase kandiku Bobby ette voodile ja ütles selgesti ning arusaadavalt: „Tere hommikut, Kuninglik Kõrgus!“

Bobby tegi silmad lahti ja vaatas ümber. Ta lebas laias voodis. Pehmed, valged padjad olid ta ümber ning ta ees oli kandik, millel kõige suurepärasemad asjad olid näha ja tunda: kuldkollane tee ja või, suitsetatud lõhkekala, valged saiad ja suhkrustatud koogid, konservitud aiavili ja väikeses kuldses korvis kompvekid.

Kõik need jumalikud asjad näisid ootavat hävitamist Bobby poolt, sest milleks nad siis tema nina alla muidu pandi? Ja miks nimetas teda vana teener juba teist korda „Kuninglik Kõrgus“? Oli see muinasjutt või unenägu?

Bobby jättis selle kuidas ta oli. Ruttu tõstis ta tassi kuldkollase teega suu juure. Soe ja magus jook jooksis tal alla kurgust. Kohe haaras ta saia võiga ja hammustas tubli suutäie. See krõpsus nagu päris sai ja maitses niisama. See ei olnud unenägu. Mis ta nägi enda ees ja ümber oli tõelikkus. Teda teeniti kui printsi ning teda hüüti ka nii. Noh, küsimiseks oli aega küll. Nüüd tahtis ta süüa rahulikult. Ei võinud ju teada, kui kaua kestab see nõidus.

Kuid viimaks kustus isegi Bobby nälg, ehk küll alles siis, kui olid tühjad kõik tas-

sid ja taldrikud. Kandikut ära lükates ütles Bobby: „Sõitku ma põrgu, kui see isegi parem ei olnud ema lihasupist!“

Kui poiss kuuldavale tõi selle vande, mille ta oli õppinud madrustelt sadamas, tegi vana teener näo, nagu oleks ta äädikat neelanud ja ütles: „Ei ole sugugi kohane vanduda, Kuninglik Kõrgus.“

„Seda ütleb mu ema alati,“ vastas Bobby hooletult. „Kuid miks te õieti nimetate mind järjesti Kuninglikuks Kõrguseks?“

„See on teie uus nimi.“

„Minu uus nimi — mis te arvate sellega? Minu nimi on Bobby Croft.“

„Seda tean ma väga hästi,“ vastas rahulikult teener. „Mind hüütakse Henryks ning mina olen teie teener ja ka natuke kasvataja. Teie olete Bobby, see on õigus. Kuid teie peate harjuma, et teid hüütakse Kuninglikuks Kõrguseks. Sellepärast tarvitan ma ka siis seda aunime, kui me oleme üksi.“

„Sellest ei saa ma aru, härra Henry. Kas te võite mulle üldse öelda...“

„Ei, see ei ole minu amet. Teie saate kindlasti varsi kõik tarvilikud seletused, kuid alguses peate paar tingimata tarvilikku asja selgeks õppima,“ arvas Henry liikumata näoga.

„Kas ma olen ogar või — seisab terve maailm pää pääl,“ ütles Bobby, kellel kõik ringi käis silmade ees.

„Ärge tarvitage sarnaseid sõnu. Kuninglik Kõrgus, ning nüüd tõuske üles, on ülim aeg,“ käskis teener.

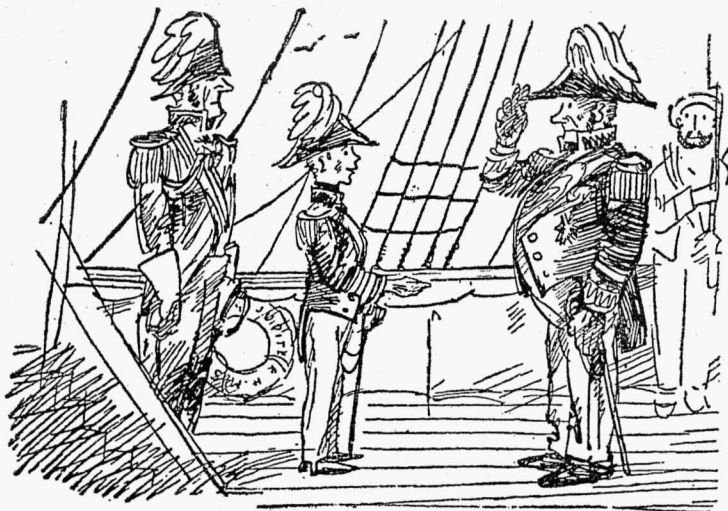
Käskudega oli Bobby harjunud ja sellepärast kuulas ta kohe. Siis vast märkas ta, et tal oli pikk siidist öösärk seljas. Tema oma riideid ei olnud kuskil näha.

Siis tõmbas teener talle pikad mustad sukad ja pehmed lakk-kingad jalga. Pääle selle ilmus uus peen aluspesu ja püksid: tumesinised laiade kuldsete lampassidega.

„Mis tähendavad need kuldtribud?“ küsis Bobby, kui tal jälle tagasi tuli kõnevõime.

„Need kuuluvad admiraali ülikonna juure,“ vastas teener rahulikult.

Ning enne kui Bobby oleks jõudnud umbeski taibata nende sõnade tähendust, tõmmati talle tume merimehe kuub selga, kuld- nööpidcga ja hulga kuldsete triipudega, ning võõle seoti väike mõök. Bobby seisis kui

kangestunud. On asju, mida ei julge uneski näha. Üheks sarnaseks uneks oli olnud poisil: tohtida vaadata ja katsuda õige lähedalt kordki elus meriväe ohvitseri ülikonda. Ning nüüd oli tal endal seljas see!

Henry lükkas talle kaenla alla musta kahenurkse kübara, kahe kuldtriibuga — kõrgema meriväelase pääkatte, — ning ulatas paari helekollaseid kindaid kätte.

Bobby kahvatas ja punastas kordamisi, ta ei tunnud ennast ära peeglis: sääl seisis uhkes ülikonnas väike merimees. Rinnal sädeles tal suur aumärk, mille nimegi ta ei teadnud. Kahvatute huultega küsis poiss oma peegelpilti osutades: „Kes see on, Henry, — kes ma olen?“

„Kuninglik Kõrgus on Briti laevastiku admiraal,“ vastas Henry täiesti rahulikult.

Briti laevastiku admiraal! Kuidas see kõlab väikese poisi kõrvus Inglismaal, seda taipab õieti ainult inglane. Admiraal, mees, kelle käsutada on mitusada laeva, kes kõigil meredel sõidavad ning endi mastis kannavad uhket lippu, mees, keda kuulavad tuhat, hulk tuhandeid tugevaid ja rõõmsaid merimehi, kellest igaüks näis pooljumal Bobbyle. Inglise admiraal, see oli Jumala järgmine! Se oli enam kui õnn, see oli joovastus, nõidus!

Seistes hiilgavas ülikonnas, sädelev aumärk rinnal, peegli ees, nautis Bobby seda ülimat õnne, mõtlemata, uurimata. Ta ei mõelnud, miks julutus see ime, ta nautis teda. Värisevate kätega pani ta mütsi pä-

he, siis tõstis käe selle ääre ning tervitas iseennast, Briti admiraali.

„Kuninglik Kõrgus ei tervita õieti,“ tähendas teener, kes üsna Bobby selja taga seisis ning iga ta liigutust jälgis. „Teie peate käe hoidma kehale lähemal ja ei tohi sõrmi laiali ajada. Nii!“ Henry näitas, kuidas tervitab ohvitser. „Palun, tehke nii kui mina!“

Bobby vaatas õieti järele ning mõne katse järele õnnestas sõjaväelik tervitus tal nagu oleks ta kolm aastat kadetiks olnud.

„Hää,“ otsustas Henry. „Ning peate õppima kõndima, seisma ja istuma.“

„Seda ma ju oskan,“ pääsis Bobbyl suust.

„Teie ei oska seda,“ vastas Henry teravalt, „Üks Kuninglik Kõrgus käib, seisab ja istub teisiti kui väike tänavapoiss, kes dokkide seas ringi kolab. Ma palun, minu juhatusi täpselt täita.“

Märkus, mis Henry tegi Bobby mitte just kauge mineviku kohta, ei olnud õrn, kuid tarvilik. Bobby sai teada, et võib küll olla admiraal ja Kuninglik Kõrgus, kuid õppima ja sõna kuulama peab siiski. Ta ei teadnud küll veel, et oma hiilgava aunime ja särava ülikonna päale vaatamata tuleb nii palju õppida ja nii palju sõna kuulda. Kuid korrektne teener Henry, kes oli samal ajal õpetaja ja õuemeister, tegi aegamööda selgeks talle selle.

Õpetus, mis algas tervitusega hommikul, kestis päeva läbi. Bobby pidi sirgesti käima, käsi ei tohtinud panna tasku, pääd ei

tohi lasta viltu. On see kerge poisile, kes tuleb tänavalt? Sajad korrad pidi ta istuma ja tõusma, kindad käest võtma ja kätte panema. Ja siis söömine! Bobby ei aimanud ilalgi, et söömine nii suur kunst on. Kuid osutus, et oli, ja isegi väga raske kunst oli.

Õhtul magama minnes oli Bobby nii väsinud, kui oleks ta puid saaginud terve päeva.

Järgmine päev ei olnud lõbusam. Jälle kordus eilne piin, kuni Bobby lõpuks purskas: „Aitab juba, ma ei tahta olla enam Kuninglik Kõrgus, ma tahan tagasi tänavale!“

Henry sai vaevalt hingata viha pärast: „Hää küll, ma teatan, kuidas teie täidate oma kohuseid,“ ja läks toast, keerates ukse lukku.

Nüüd sai Bobby ümber vaadata, kus ta oli õieti. Ta tundis koha ära: nähtavasti oli ta raatuses, esimesel korral. Suurema järelemõtlemiseta hakkas ta aknariivi tagasi liikkama, et sääred teha, nii palju mõjus Henry õpetus. Varsi oleks Liverpooli kodanikud näinud väikest admiraali sädeleva aumärgiga veetoru mööda ronivat, kui üks tõsine hääl ütles: „Bobby, mis sa teed sääl?“

Bobby ei ehmatanud. Sisseastuja oli lord Dobernoon. Bobby teadis, et lord Dobernoon oli tema sõber. Sellepärast ütles puhtsüdamlikult: „Ma tahtsin koju; ärge pahandage, kuid Henry piinab mind liig palju.“ Ja lord Dobernoon lõpetas õpetuse selleks päevaks, öeldes, et võib jätkata seda laeval. Laeval! Bobby silmad läikisid: laevad ujuvad harilikult merel, tähendab, ta pääseb merele! Selle eest ei oleks ükski hind kallis. Häameelega oleks ta rõõmu pärast hüpanud, kuid ta teadis, et seda ei tohi admiraal.

Järgmisel hommikul polnud vaja äratada Bobbyt: koidust saadik oli ta juba ülal. Henry tuli varem kui harilikult. Bobbyt riietades valvas ta hoolega, et kõik korralikult puhas oleks ja hästi istuks. Siis kordasid nad kõiki õpitud liigutusi: tervitust, kõndimist, istumist, kuidas daami kätt suudelda.

Henry erutus kasvas minut minutilt. Korraga kuulis ta kobinat ukse taga, kargas selle juure ja avas. Kannuseid kõlistades

astus sisse kindral Cuning, paraadülkonnas. Silmad välkusid tal, kui ta üle Bobby pää Henrylt, kes sügavasti kummardas, küsis: „Kas läheb?“

„Ma loodan, härra kindral,“ vastas Henry, „poiss on arusaaja.“

Nüüd vaatas karm sõdur Bobby poole ja silmitses ta ülikonda ülalt kuni alla läbitungivate pilkudega. „Tubli, mu poiss,“ ütles ta lõpuks, „sa näed peaaegu viisakas välja. Ma kuulsin, sa olevat ennast viimastel päevadel hästi ülal pidanud ja olevat õppinud midagi. Ole edasi nii. Isamaa nõuab su teenistust, sa pead seda tegema silmi pilgutamata! Saad aru?“

„Ei, härra kindral,“ vastas Bobby valjusti.

„See ei tähenda midagi. Ole tubli, teravita õieti ja ära karda. Ning nüüd tule!“ Kindral tahtis Bobbyt ukse poole liikata.

Kuid Bobby viivitas ja sõandas küsida lõpuks: „Lähnen ma laevale, härra kindral?“

„Jah,“ urises kindral, pahane küsimuse pärast.

„Juba täna, härra kindral?“

„Jah! Tule juba, on viimane aeg.“ Kindral võttis tal käest kinni.

„Ma ei või!“ hüüdis Bobby ja püüdis vabastada end.

„Mis?“ Kindral Cuning lasi Bobby käe lahti, ta silmad läksid suureks, ta oli nii üllatatud, et vaevalt sai hingata. „Mis see peab tähendama, — sa ei või?“

„Ma ei või minna laevale, härra kindral,“ ütles Bobby üllatava kindlusega, „kui ma ei saa kaasa võtta midagi.“

„Mida tahad sa kaasa võtta?“ pöörutas Cuning väikesele poisile pääle, kes tahtis temale vastu hakata.

„Minu vanad püksid...“ Bobby hääl katkes, ta ei saanud edasi rääkida erutuse pärast.

„Sinu vanad püksid! Sa oled vist hull! Edasi! Ära tee rumalusi!“ Jälle haaras kindral Bobby käe.

Kuid Bobby jäi sirgesti seisma ning isegi kindral Cuning pidi tunnustama, et poiss oli otsustanud oma tahtmise läbi viia. „Ma ei või minna laevale, härra kindral,“ ütles Bobby, „kui ma ei saa kaasa võtta mütsi, mis minu vanade pükste taskus on.“

(Järgneb.)

KEELENURK.

Joh. Aavik.

in hakkame avaldama väikese keelelisi märkusi, seletusi, hoiatusi kõiksugu keelevigade, ebajärjekindluste ja soovimatuste üle, millest meie ajakirjandus kubiseb ja millest koguni meie parem kirjandus ei ole vaba. Loodame, et noorsugu, kes „Vikerkaart“ loeb, neid tähele paneb ja sydame võtab. Siis on lootust, et vähemalt tulevikus need vead hakkavad kaduma, et keelt jaksatakse kõige paremini õppida nooremas eas. Õige ja puhas keel on ka üks tarviline eeldus ja nõue meie kirjanduse suhtes.

1. (igapäine — igapäevane). — Väga paljud tarvitavad sõna „päine“ tähenduses „päevane“, see on sõnast „päev“: „igapäine elu, igapäised tööd“ jne. Ometi on „päine“ loomulikumalt sõnast „pää“ (ehk „pea“), samuti kui sõnast „puu“ saab omadussõna „puine“, luu — luine, maa — maine, soo — soine, öö — öine jne.

Seega sõna „kahepäine“ võib tähendada ainult seda, kel kaks pääd on, näit. „kahepäine madu“. Segav oleks, kui sõnal „kahepäine“ oleks yhtlasi ka „päeva“ tähendus, näit. „kahepäine töö“. Seda ei ole vajagi, sest „päevast“ on ju olemas sõna „päevane“. On ju testamendiski õigesti ja loogiliselt „meie igapäevast (mitte igapäist) leiba anna meile tänapäev“. Ainult meie kirjanikud ja ajakirjandus nyid tahavad teha seda segadust, tarvitades „pää“ „päeva“ tähenduses. Oleks aeg sellest halvast kombest loobuda ja ytelda ainult „igapäevane elu“, „igapäevased tööd“.

Kui „igapäine“ tähenduses „igapäevane“ esineb mõnel pool rahva keeles, siis on see üks neist ebasoovitatavast lyhendusist ja moonutusist, mida muudki leidub rahvamur-

deis, mis aga proosakirjakeelele ebakohased. Vahest ainult luuletuskelses võiks seda erandlikult lubada (samuti kui vormi „suine“ tähenduses „suvine“).

Järjelikult on ebasoovitatav ka „igapäisus“, kuna sõnast „päev“ peab olema „igapäevasus“ (või ka „igapäevsus“).

2. (-ma- vastuoksus) — Eestis praegu esineb palju keelelisi vastuoksusi. Keeleliste vastuoksuste all mõistan seesuguseid ebaloogilisi ja ärritavaid nähtusi, kus mingit keelelist nähtust tarvitetakse säääl, kus teda ei tarvitseks või ei tohikski tarvitada, aga nagu kiuste jäetakse säääl tarvitamata, kus ta võiks ja vahest peakski olema.

Yks niisugune vastuoksus on praegusel ajal -ma- lõpu liitmine ja liitmata jätmine teatavais sõnades. Nii öeldakse yhelt poolt „kolmandamal, neljandamal, seitsmendamal“ jne., aga teiselt poolt viimasel ajal pea-aegu ainult „õnnetud, armetud, võimatuks“ jne. Ent kordarvsõnadel ei või milgi kombel -ma- kylge liituda; see on kirjakeeles otse jame murdeviga. Kus -ma- võib käändevormides kylge liituda, see on tu-lõpulisil eitavail sõnul, nagu „õnnetu — õnnetumal, armetu — armetumad, võimatu — võimatumaks. Niisuguseil sõnul on see -ma- just esialgu olnud ja sääält on ta nii-nimetetanaloogia (eeskuju, sarnasuse) tõttu ka arvsõnadesse yle kantud.

Kõige lõbusam (ja yhtlasi ärritam) seejuures on nyid see, et taheletakse -ma- ära kaotada sääält, kus ta tõepoolest olnud ja kus ta praegugi oleks kohane (nimelt tu- sõnadel: õnnetumad), aga tykitakse nagu kiuste tarvitama seda säääl, kus ta milgi kombel ei tohi olla, (nimelt: kolmandamal). Viimast viga kyll väga yldiselt ei tehta, aga ta esineb

siiski: veel hiljuti nägin „Esmaspäevast“ vormi „kolmandamal“.

Tähendan lõpuks, et isiklikult olen väga -ma- poolt tu-sõnadel: võimatunud asjad, õnnetunud inimesed jne. Kuid sellest kysimusest tahan edaspidi veel eraldi kirjutada „Vikerkaare“ keelenurgale.

tu-ta-vastuoksus. — See on teine niisugune vastuoksus, niisama veider ja ärritav. Yhelt poolt tarvitetakse uuenduslikult -tu'd: „seletamatu nähtus, muutmatu seisukord, läks tähelepanematult ära“, koguni „tähtsusetud asjad, selgusetud kysimused, kindlusetud seisukohad“ jne. Aga seejuures samad isikud kir-

jutavad järjekindlasti „võimata“ ja ikka võimata ja järelandmata kombel alati ja ainult võimata ja võimata!!! Kuid kes kirjutab „seletamatu“, peab tuhat korda suurema põhjusega kirjutama „võimatu“, seda enam et „seletamatu“ on uuenudus, „võimatu“ aga vana harilik rahvakeelne keelevorm. Seepärast kes kirjutab „tänamatu, tähtsusetu“, selle kirjutuses on „võimata“ veider eba järjekindlus või lihtsalt jäme keeleviga. Ja vastupidi, kel on „võimata“, see ei tohiks milgi kombel kirjutada „seletamatu“ ja „tähtsusetu“, vaid ainult -ta.

TRAADITU TELEGRAAFI VÕIDUKÄIK.

Ed. J-on.

3

Väga suur tähtsus on raadiol ka sõja ajal, sest tema abil saab ühendust pidada oma sõjalaevadega, lennumasinatega ja vaenlase vägede poolt äralõigatud kindlustega ja maakohtadega. Nüüdisaja hirmsamaid sõjariistu, tankisid, juhitakse nende tungimisel sügavale vaenlase väerindesse traaditu telefoni ja telegraafi abil, milleks tankidele väikesed vastuvõtte antennid üles säetakse.

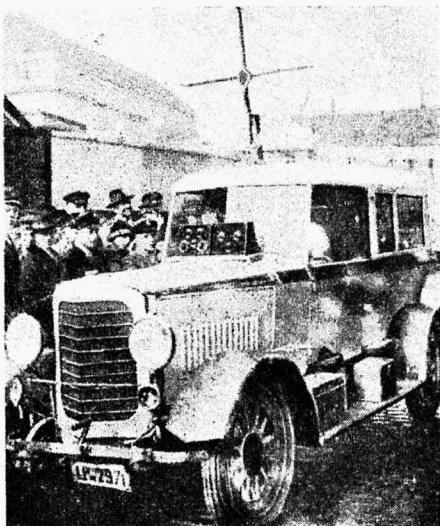
Eriti suur tähtsus on raadiol merel nii sõjaajal kui ka harilikus laevasõidus. Raadio abil võivad laevad õnnetuste puhul abi paluda, kindlalt maalt teateid saada ja teiste merel viibivate laevadega ühendust pidada. Selleks on nüüd juba kõigil suurematel laevadel oma saate- ja vastuvõttejaam üles säetud.

Meie juures Eestis on raadioühendus alles esimesel arenemisastmel. Vene valitsuselt jäid meile pärandusena raadiojaamad Tallinnas, Tartus ja pooleli ehitatud jaam Haapsalus. Tallinna jaamaga peeti vabadussõja kestvusel välismaadega ühendust. Pääle vabadussõja lõpu, 1920. a. tõusis päevakorrale vajadus uut, suuremajoolist ja moodsa sissesäädega varustatud raadiojaama ehitada.

Uue jaama asukohaks valiti Haapsalu lähedal olev männimets, kus juba enne olid mõned Vene valitsuse poolt ehitatud hooned ja üks puumast. Jaama tehniline sissesääd telliti Saksamaalt, kuulsalt telefonifirmalt „Telefunken“. Ehitus lõpetati meie oma inseneride juhatusel ja järelvalvel. Käesoleva aasta jaanuarikuus jõudis ehitus lõpule ja jaam avati ametlikult ühenduse pidamiseks väljamaadega. Vastuvõtmisel kuulati raadiokontserti Saksamaalt, Königswusterhauseni jaamast, Pariisist ja Londonist.

Haapsalu raadiojaam on tugevajõuline ja võib ühendust pidada kaugete jaamadega. Üheski teises Balti riigis ei ole nii tugevat jaama, kui meil Haapsalus. Nii Soome kui ka Läti peavad kaugete raadiogrammide vastuvõtmisel Haapsalu raadiojaama abi tarvitama.

Jaamal on kolm masti, neist üks, peamast, 100 meetrit kõrge. Jaam võib välja saata elektrilaineid 1500 kuni 6000 meetri pikkuseni, kuid normaal töötamisained on 3500 meetri pikkused. Jaama lainete ulatavuse ring on ligi kolm ja pool tuhat kilomeetrit. Tarviliku elektrijõu saab jaam Ellamaa turbaraba elektrijaamast, kuid tal on ka endal elektrimasinad selleks juhuseks, kui Ellamaalt tulev vool kuidagi katkeks.

Telefoni vastuvõtteraam auto katusel.

nii et jaama alaline töötamine kindlustatud on.

Uus Haapsalu raadiojaam seisab koos kahest osast: saatejaam Haapsalus ja vastuvõttelejaam Tallinnas; viimane asub pääpostkontori tornis.

Põhjuseks saate- ja vastuvõttelejaamade eraldamiseks on n. n. duplee töötamisviis, mis võimaldab telegrammide saatmise ja vastuvõtmise ühel ajal.

Telegrammide vahetamisel väljamaaga on töö nii organiseeritud ja jaama ehitus nii konstrueeritud, et vastuvõtjad ja saatjad telegrafistid Tallinna pääpostkontoris asuvad, telegrammide saatmine sünnib Tallinnas harilikkuude traatjuhede kaudu Haapsalusse, kus telegrammi märkidele vastavad vooluimpulsid saateaparatuuri käima panevad ja kust siis telegrammid antennide kaudu õhuruumi lendavad. Väljamaa jaam võtab Tallinnast Haapsalu kaudu saadetud radiogrammid vastu ning saadab omakorda meile radiogramme, mis aga Haapsalu jaama kaasabit Tallinna vastuvõttelejaamas vastu võetakse ning Tallinnast vastavale adressaadile välja antakse või traaditeel teise linna edasi antakse.

Nii kui juba eelpool tähendatud, tarvitab Haapsalu raadiojoom alalise jõuallikana Ellamaa turbaraba elektriyaamast saadavat kõrgepingelist — 15.000-voldilist — elektri-

energiat, mis raadiojaamast eraldi asuvas transformaatori ruumis vastavalt jaamas tarvitusel olevatele mootoritele 220 v. alla transformeeritakse. Ellamaa elektriyaama või Ellamaa-Haapsalu kõrgepinge liini rikkiminekul või seisakul on jaama jõuandjaks 50-hobusejõuline diiselmootor, mis jaamale tarvismineva elektrienergia annab.

Masinaruumis asuvatest generaatoritest toidetakse säälsamas kõrvalruumis asuvat saateaparatuuri tarvismineva elektriga. Eraldatud ruumis asuvad vastuvõtte-aparaadid Haapsalu jaoks, traaditu telefoni aparaadid ja harilik Morse aparaat ühenduse pidamiseks Tallinnaga. Seni on vastuvõtmist toimetatud Tallinnas, kuid nüüd kavatsetakse vastuvõtteleaparatuur Tallinnast Nõmmele üle viia, kus vastav hoone valmisaamisel. Üleviimise põhjuseks on ebakorralik kiirmorsede töötamine pääpostkontori tornis, mille põhjuseks on linna telefoni- ja telegraafivõrgu segav mõju. Nõmmel loodetakse sellest pahest vabaneda ja kiirtöötamine sisse säada, nii et võimalik on minutis 500 sõna edasi anda.

Kontsertide korraldamiseks ehitatakse käesoleval suvel Tallinna, Koplisse kontsert-raadiojaam ja rannajaam. Antennid ja aparaatuur on juba kohal. Kui kontsert-raadiojaam valmis, võib alata korralik raadio-

Antenn ühes kuuldesisessäädega võimaldab sidepidamise ka rattasõidul.

kontsertide andmine üle kogu riigi kõigile neile, kes endale vastuvõtteaparaadid muutsevad.

Tallinnas võib raadiokontserti kuulata praegu linna elektrijaamas, pidudel ja mõne ajalehe toimetuses, kus vastuvõtteaparaadid üles säetud. Sellega on algus tehtud ja see teaduse suurem saavutus on teed leidmas meie rahva hulka. Võib olla, et mõne aasta pärast iga külaelanik võib oma kodus kõiki ettekandeid kuulata, mis meie teatrites ja kontsertsaalides ette kantakse.

Viimasel ajal on raadio alal uusi täiendusi tehtud. Vastuvõtte-aparaadid on muutunud vähemateks ja lihtsamateks. Nüüd ei ole kohaliku jaama kuulamiseks enam tarvis suuri antenne üles säada, vaid selle aset täidab väga hästi tükk traati, mis on kinnitatud maja seina külge ja ühendatud vastuvõtteaparaadiga.

Väljamaal on sõiduautodele väikesed antennid üles säetud, nii et sõidu ajal igasuguseid uudiseid kuulda võib.

Kuigi seni raadio alal suuri tagajärgi on saavutatud, ei ole teadus siin veel oma

viimast sõna öelnud. On võimalikud ikka uued ja uued täiendused, uued alad, kus raadiot kasutada võib. Juba tulevad välismailt teated, et raadio abil võimalik on mitmesuguseid kujutusi ja isegi näoilpe edasi anda. Arstiteaduses on raadio väga tähtis abinõu mitmesuguste haiguste, eriti südamehaiguste uurimisel.

Kuigi palju raadiosse puutuvaid küsimusi veel läbi uurimata on ja alles katsete ajajärgus viibivad, võib raadiotele suurt tulevikku ennustada. Mis täna alles võimatu näib, see võib homme juba sündinud olla. Inimese otsiv ja leidlik mõistus tungib ikka sügavamale ja kaugemale teaduste valdkonda, luues inimkonnale uusi soodustusi elamiseks ja võimalusi loodusvägede oma huvide teenistusse rakendamiseks.

Kui heita pilk tagasi halli vanaaega, võrrelda selleaegset inimest nüüdisaegsega, siis vast selgub, kui palju on inimsugu edenenud. Kahtlemata on raadio inimsoo edaspidises edenemises tähtis tegur, mis kaasa aitab inimsoo sammumisele edu teel kaugemale kui meie ette kujutada suudame.

MOUGLI.

R. Kiplingi järele lasteteatri jaoks ümber töötanud W. Wolkenstein. Tõlk. H—a.

Akkela. Ärge kuulake Sher-Hani. Inimlaps on kõigiti meile vennaks, pääle veresuguluse, ja teie tahate teda tappa. Tõsi, mina olen küll ehk liig kaua elanud. Mõningad meie-seast on tööloomi sööma hakanud, mõningad teised jälle, nagu olen kuulnud, käivad pimedail õil Sher-Hani seltsis külades lapsi röövimas. Nüüd mina tean, et olete argpüksid ja kõnelengi teiega kui argadega. Muidugi, ma tean, et pean surema ja minu elul pole mingit hinda, muldu pakuksin ta häämeelega inimlapsukese elu eest. Kuid Karja au nimel, mille nüüd, mil teil juht puudub, täiesti olete unustanud, annan teile töotuse, et ei paljasta hambaid teie vastu ja suren kaitsmatult, kui mu tund tuleb, kuid ainult sel tingimisel, et jätaksite elama inimlapsukese ja saadaksite ta tagasi inimeste juure. Nõnda oleks Karjale kõige vähem kolm elu päästetud... Rohkem ma teha ei suuda. Aga kui teie soovite, hoian teid häbistavast vennatapmi-

sest, teie venna, kes milleski süüdi pole, venna, kelle hääks kord hää anti ja kes lunastati dshunglite säaduse järele.

Hääled. Ei, ei! Tema on inimene. Vaiki. Sher-Hanile anname ta. Meie tapame ta. Tema on inimene! (Asuvad Mougli ümber.) Võta ta! Haara tal kõrist kinni!...

Baghira. Nüüd oleneb kõik sinust. Meile ei jää muud teed kui võidelda.

Mougli (hüppab üles, savikruusiga kätes). Kuulake, teie siin!... Küllalt peni moodi haukumisest! Kogu tänase öö jooksul oletē nii sagedasti ikka jälle meele tuletanud, et ma inimene olen, nii sagedasti, et nüüd ka tõesti end inimesena tunnen. Nii siis, vendadeks mina teid enam ei nimeta; kui inimesel on mul õigus teid pehniks nimetada! Mitte teie käes pole mu saatust otsustada. Kõik sündigu nõnda, kuidas mina soovin. Kõik sündigu minu soovil. Kas kuulete? Et teie mind paremini mõis-

taksite, tõin kaasa väheke punast lille, vaadake, penid! (Viskab savikruusi maha, sõed kukuvad laiali, samal sütib põlema, sisinal tõusevad tulikeeled.)

Hundid (hüppavad uludes hirmunult laiali).

Sher-Han (kisub end kartlikult maa ligi).

Mougli (süütab kuiva oksa põlema, keerutab seda pää kohal. Hundid hüppavad eemale). Penid, mina lähen teie juurest oma rahva juure. Täna-sest pääle jääb dshungli minu eest sulutuks ja mina pean unustama teie keele ja kombed, kuid mina olen ausameelsem teist. Olen kõigiti teie vend, pääle veresuguluse, ja mina ei anna teid ära, nagu teie minu ära andsite. Ma ei saada siia inimesi. (Kustutab tuld.) Uih, kuidas ta laiali lagunes! Nii võib mets põlema hakata. (Kustutab.) Nüüd aga pean veel ühe võla tasuma. (Jookseb Sher-Hani juure, haarab tolle habemest kinni, Baghira ligineb, kartuses Mougli pärast).

Mougli. Üles, peni! Tõuse püsti, kui inimene kõneleb, tõuse, ehk ma kõrvetan su maha. (Hoiab põleva oksa Sher-Hanile nina ette, Sher-Han tõuseb sõnakuulelikult üles.) See tööloomade kütt tahtis mind tappa... Nüüd aga kat-su sina kordki oma vurru liigutada ja ma torkan sulle punase lille hammaste vahele. (Lõõb Sher-Hanile oksa-ga pähe. Sher-Han kiunub ja oigab hirmust.) Noh, mine nüüd, dshungli kõrvetatud kass. Kuid seda pea meeles, kui ma järgmine kord nõukogude kaljule tulen, tulen, nagu see inimesele sobib, siis ripub Sher-Hani pää minu käes. Käi minema! (Sher-Han läheb.) Kuulake mind, hundid! (Hüüab kõvas-ti karjude s.) Akkela peab elada võima nii kaua, kui soovib! Teie teda ei tapa, nii käsen mina. Nii, sellega on kõik lõpetatud.

Akkela. Täna sind, Mougli.

Baghira. Sina oled võitnud. Sina oled tõesti — inimene. Nüüd mine meie juurest. Sa pead meie juurest minema. — Mis on sinuga, Mougli?

Mougli. Pea! (Nutab.) Ma ei mõista isegi, mis minuga on juhtunud, Baghira. Ma ei taha dshunglitest ära minna, ma ei mõista, mida see tähendab. Mu pää käib ringi, Baghira. (Nutab.)

Baghira. Ei, väikene vend. Need on pisarad, inimpisarad. Nüüd tean, et oled inimene ja mitte enam lapsuke. Täna-sest pääle on dshungli sinu jaoks tõesti sulutud. Las nemad veerevad, need on vaid pisarad.

Mougli (astub alla). Jah, mina lähen inimeste juure. Enne aga tahan oma ema jumalaga jätta. Kus ta on?

Baghira. Tule siia, Hundiema, Mougli jätab sind jumalaga.

Akkela. Ja Hundi-isa, kus on Mougli isa?

Mougli. Tulgu siia kõik, kes mind armastavad. Tahan nendega jumalaga jätta.

Akkela. Vaba rahvas! Tulge siia Mougliga jumalaga jätma. (Hundid tulevad tagasi.)

Mougli. Tulge, ma ei kohuta teid enam punase lillega. Lähen inimeste juure. Elage hästi!

Hundid. Ela hästi, Mougli!

Mougli. Minu ema ja mu isa, kas peate mind meeles?

Hundiema. Meie ei unusta sind iial.

Hundiisa. Ei iialgi, Mougli.

Mougli (süüdleb neid). Jumalaga...

Noored hundid. Meiegi ei unusta sind, ei unusta, ei unusta, külap me sind leiame jälgede järele. Tule künkajalale, kui sa juba inimeseks oled saanud, tule, siis jutleme sinuga. Tuleme põllult sinuga mängima.

Hundiisa. Tule meid peagi külastama. Tea, inimlaps, sind ma armastasin enam kui ühtki oma enda lastest.

Mougli. Muidugi tulen — ja tulen, et Sher-Hani naha heita nõukogu kaljule. Ärge unustage mind! Ja öelge kõigile dshunglis, et nad mind ei unustaks. Jumalaga, Akkela! Jumalaga kõik. Jumalaga, dshungil hää, vana juht. (Kaelustused.) Jumalaga, Balu, mu vana, hää õpetaja, mu karvane sõber. Sinu pehme käpp sageli silitas mind, Mouglit, kui ma kinkudelt alla kulkkusin. Täna sind, Balu. (Kaelustused.)

Balu (teda kaisutades). Mine meie juurest. Mougli, mine inimeste juure. Mind, karu Balut, pead meeles. Meie, karud, olime alati ja jäämegi sõbraks inimesele ja ta lapsukestele. (Kõik hundid tulevad Mougli juure jumalaga jätma.)

Tabakki. Jumalaga, Mougli. Ära minu pääle vihaseks jää.

Mougli. Ja ka sina oled siin? Jumalaga, väike, närune Tabakki. Jumalaga, vaba hundirahvas. (Läheb üles, siis tuleb tagasi. Näitelava esiplaanilt lastele.) Jumalaga, armsad lapsed, peagi näete Mougli endi keskel. Tulen inimeste juure ja jutustan teile palju

dshunglitest ja metsloomadest, kes teile samuti armsad kui mullegi, Jumalaga. (Läheb.)

Akkela. Inimene läks, huntide Kari aga on dshungli jäänud. Asugem teele oja kalda sihis. (Kõik lähevad hüüetega: „oja kalda sihis“.)

Laul.

Vaevalt kumab meil koit, kui ju hüüdmas on hunt...

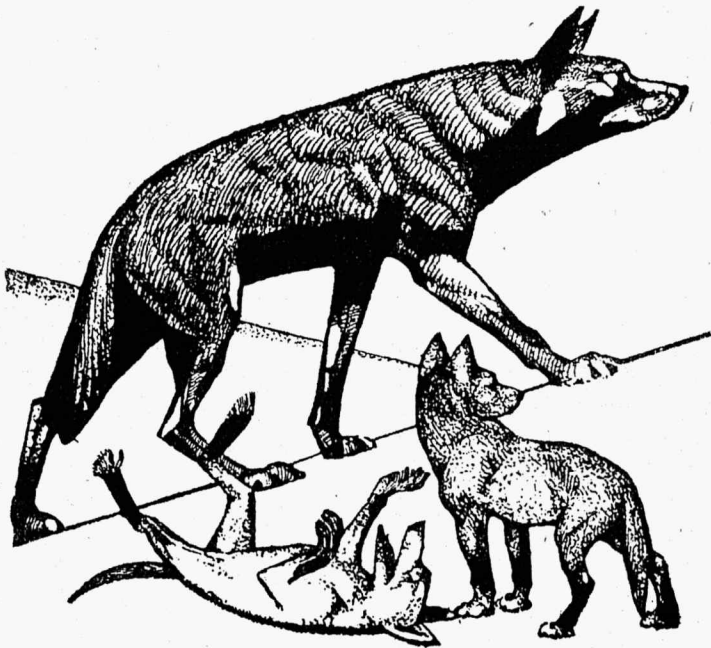
Üks, kaks ja veel kord...

Meie sammudest jälgi ei jää,

Hundil silm on ka pimedas hää...

Üks, kaks ja veel kord...

(Lõpp.)

Neile kes naerda soovivad.

Õppur tuleb koolist ja sammub uhkelt koju poole, ranits täis raamatuid, pää täis tarku mõtteid. Oli nüüd ranits nii raske või mõttekoorem, või jälle tee nii kallak — olgu nüüd, kuidas ta oli, aga õppur komistas ja kukkus.

Keegi ninatark jõmpsikas tahab selle sündmuse puhul nalja heita ja küsib: „No, mis sa nüüd kaotasid?“ — „Tasakaalu!“ vastab õppur rahulikult, tõuseb ja läheb endiselt, ranits täis raamatuid, pää täis tarku mõtteid.

Hilja Vooro.

Hästi näitlikult.

Õpetaja: „Eedi, kui palju on kaks kassi ja kolm kassi?“

Õppur: „Viis kassi.“

Õpetaja: „Õige, mu Eedi. Aga kui sul on üks kass, kapsauss ja varblane ning keegi ühtki neist loomadest sinult ära ei võta, kui palju jääb sulle siis?“

Õppur: „Üks kass.“

Õpetaja: „Ohoh! Kuidas nii?“

Õppur: „Jah, varblane sööb kapsaussi ja kass varblase — jääb järele kass.“

Koidula.

Jack London.

VII.

Kutse kõlab.

Võites viie minutiga John Thorntonile tuhat kuussada dollarit, andis ta oma peremehele võimaluse tasuda võlad ja reisida oma seltsimeestega idasse legendaarset kadunud kaevandust otsima, mille ajalugu niisama vana kui selle maa ajalugu. Palju mehi oli otsinud seda, mõned leidsid ta; ning rohkem kui mõned ei tulnudki tagasi otsimiselt. See kadunud kaevandus oli ümbritsetud kurbmänguga ja kaetud saladuslikkusega. Keegi ei teadnud enam midagi esimesest mehest. Kõige vanem pärimus lõppes enne, kui jõudis nii kaugele. Algusest päale oli säääl olnud onn, vana ja lagunenu. Surijad olid vandunud, et ta olemas on ja et on kaevandus, mille asukohta ta tähistab, tõendades oma tunnistust kullatükkidega, mille sarnaseid ei olnud enne nähtud Põhjamaal.

Kuid keegi elavaist ei olnud toonud sääält varandust, ning surnud on surnud; sellepärast John Thornton, Pete ja Hans ühes Buck'i ja poolestosina teiste koertega suundus ida poole tundmata teed, et saavutada maa, kus niihästi kui ei olnudki inimesi ega koeri. Nad sõitsid seitsekümmend miili üles mööda Yukoni, pöörsid vasakule — Stewarti jõe, möödusid Mayost ja McQuestionist, ning jätkasid teed, kuni Stewart muutus ojaks, mis nirises mandri

selgroogu tähistavate mäeharjade vahelt läbi.

John Thornton hoolis vähe inimestest või loodusest. Ta ei kartnud metsa. Püssi ja peotäie soolaga võis ta tungida nii kaugele metsa kui tahtis ja jääda niikauaks kui tahtis. Indiaanlaste kombel mitte rutates küttis ta oma toitu päevase teekonna kestes, ja kui ta seda ei leidnud, jätkas ta teekonda nagu indiaanlane, olles kindel, et varem või hiljem saavutab ta selle. Nii ka sellel suurel teekonnal oli toiduks liha, kelgu koormaks olid pääasjalikult tööriistad ja laskemoon.

Buckile oli piiritu rõõmuks see küttimine, kalastamine ja sihitu rändamine läbi tundmatu maa. Nädalate kaupa liikusid nad päev päeva järele edasi; ning nädalate viisi olid nad siin ja säääl laagris, koerad jooksid ringi, mehed sulatasid auke ja pesid lugematu hulga pannitäisi muda ja sömerliiva tulepaistel. Mõnikord olid nad näljas, mõnikord priiskasid — sedamööda kuidas oli käes loomi ja kuidas juhtus jahiõnne. Tuli suvi, ja koerad ning mehed võtsid pakid selga, sõitsid parvega üle siniste mägijärvede, sõitsid üles ja alla mööda tundmatuid jõgesid kergete paatidega, mis tehtud mahasaetud puudest.

Möödusid kuud; mõnikord hulkusid nad kaardistamata maal, kus ei olnud ühtki inimest ning kus olid siis-

ki olnud mehed, kui oli õige see jutt kadunud onnist. Suviste tormide ajal siirdusid nad üle veelahkmete, väri- sesid keskõise päikese paistel kal-justel mägedel igavese jää ja metsa- devöö vahel, laskusid orgudesse, kus valitses suvi, sumisevate sääskede ja kärbestega, ning jääliugustikkude varjus leidsid maasikaid ja lilli — küpseid, et oleks uhke võinud olla lõunamaagi. Aasta lõpul tungisid nad jubedale järvedemaale, tusasele ja vaiksele, kus olid olnud linnud, kuid kus nüüd ei olnud elumärkigi, oli jää varjatud kohtades ning melankoolne lainetekohin vastu tühje kaldaid.

Ning teist talve rändasid nad mööda kadunud teid, mida käinud mehed enne neid. Ükskord sattusid nad metsas keerlevale igivanale raja- le, ja kadunud onn näis väga lähedal. Kuid rada algas juhuslikult ja lõppes juhuslikult — ning jäi saladu- seks, kes olid inimesed, kes tähistasid selle raja, ja miks nad selle tä- histasid. Teinekord juhtusid nad igi- vana kütioni varemete juure ning Thornton leidis kõdunenud tekiriba- de seast pikarauaga püssi. Ta tun- dis ära, et see oli Hudson Bay ühin- gu püss noilt päevilt, kui alles tuldi loodesse ning kui sarnase püssi eest sai tema kaalu kallid nahku. Ning see oli kõik — ei ühtegi muud märki mehest, kes elas onnis ja jättis püssi sija.

Tuli veel korra kevade ning nende rännaku lõpul leidsid nad mitte ka- dunud onni, vaid madala koha laias orus, kus ilmus kuld kollase võina uhtumispanni põhja. Nad ei otsinud kaugemal. Iga päev, millal nad töötasid, andis neile tuhanded dollarid puhtas liivas ja tükkides, ning nad töötasid vahetpidamatult. Kuld pandi nahkkottidesse, viisküm-

mend naela igasse kotti ning kotid laoti nagu halud kuuseokstest onni seinä ääre. Hiiglastena töötasid nad, kui unes möödusid päevad päevade jäärele varandust kokku ajades.

Siin ei olnud koertel midagi teha, ainult liha vedada, mida Thornton vahete-vahel tappis, ning Buck viitis palju tunde tule ääres umedes. Nägemus lühikeste jalgadega karvasest mehest ilmus talle sagedamini nüüd, kus oli vaja vähe tööd teha; ning sageli, vahtides tule ääres, rändas Buck temaga sääl teises maailmas, mida ta mäletas.

Silmatorkavam asi selles teises ilmas näis olevat hirm. Vaadates, kuidas magas karvane mees tule ääres, pää põlvede vahel ja käed üle selle ristis, nägi Buck, et ta magas rahutult, ärgates vahetevahel, puu- rides siis kartlikult silmad pimedusse ja visates rohkem puid tulle. Hul- kudes järvekaldal, kus karvane mees püüdis kalu ning sõi neid toorelt, nagu püütud, siis otsisid ta silmad kogu aja peituvat hädaohtu ning ja- lad olid valmis ta esimesel ilmumi- sel jooksmata kui tuul. Läbi metsa ro- nisid nad kärata, Buck karvase me- he kannul; ning nad olid valvel ja tähelepanelikud, nad mõlemad, kõr- vad kikkis ja liikvel ning ninasõõrmed laiaili, sest mees kuulis ja tundis lõh- na niisama hästi kui Buckki. Karva- ne mees võis karata üles puile ja rännata ülal niisama väledasti kui allgi, vibutades end kätega oksalt oksale, mõnikord tosin jalgu edasi, osavasti, mitte ialgi kukkudes, alati tabades sihi. Tõepoolest, ülal puil näis ta niisama harjunud olevat, kui all maalgi; ning Buck mäletas õid, kus pidi valvel olema puude all, ku- hu oli roninud karvane mees ning kus ta magas, kõvasti hoides okstest kinni. (Järgneb.)

KÜSIMUSED JA VASTUSED.

Küsimus (nr. 5), kuidas oma isamaale tulevikus kasulik olla, näib vikerkaarlasi nii väga huvitavat, et toimetusele alatakse ikka uusi vastuseid tuleb lisaks endistele. Et neist mõned õige hääd, annamē neile veel selles numbris ruumi, teatades aga ühtlasi, et tulevikus vaevalt võimalik saab olema hiljaksjäänud vastuseid avaldada.

Toimetus.

Kavatsused on mitmesugused, üks tulu-toovam kui teine. Asutaksin karskusseltsē, iseäranis alevites, kus viinajoomine harilikuks nähtuseks. Viinajoomine on üks halb asi; ta teeb inimese tervelele kahju, joomahullustuses inimene surmab sagedasti oma ligemisi. Kui väheneb viinajoomine karskusseltside tegevusel, siis võime uhkustada, et oleme ühe sammu edasi jõudnud.

Magalhaes.

Arvan, et teenin õieti oma isamaad, kui tulevikus pühendan oma jõu Eesti noorsoo õpetamisele, sütitades tema hinges isamaa armastuse tuld, manitsedes teda truuks jääda oma isamaale, sest ainult siis võib meie väike kodumaa julge olla oma iseseisvuse pääle, kui ta noored talle ustavad on ning valmis ohverdama end igal ajal isamaale ja vabadusele.

Sõstrasilmaline piiga.

Tahan oma kõige kaunimad laulud laulda isamaale. Tahan oma kõige ilusamates kandlehelides ülistada kodumaa loodust ja tahan kasvatada Eesti noorsugu tõsisteks ja vaprateks isamaalasteks.

Põhjamaa kasvandik.

Tahan kaasa aidata rahvustunde äratamisele noorsoo seas, seega kindlustades meie väikese rahva püsivust. Paremat kasu ma endast kodumaa ei looda, küll aga teistest.

Sergei K.

Lembitu, kas arvate tõesti, et kõik saavad olla isamaale kasuks, kui saavad kirjanikeks, kõiksugu asutuste omanikeks, ministreiks või koguni riigivanemaks ja töötavad ainult isamaale? Ei, vaid mina arvan, kui valitaks välja ainult paremad, kes töötavad olla tugedeks Eestile ja neid pannakse riigiasutusse, siis oleks häa. Aga teised, need peaksid jääma oma töö juure ja asutama omale ilusa, armsa kodu, kust võrsuksid välja uued elumuredest karastatud eestlased, kes peaksid uhked olema oma kodu pääle ja oleksid kasuks talle.

Motik.

Oma isamaale tulevikus kasulik olla püüdes, tahan kaasa aidata rahva vaimlise kultuuri edendamiseks.

Fooclus.

Kavatsen tulevikus isamaale kasulik olla rahvale tulusaid raamatuid kirjutades.

Lilledel-printsess.

Tulevikus kavatsen ma oma isamaale kasulik olla oma kirjatöödega.

Kirja-Tiits.

Lembitu küsimusele on tõesti raske vastust leida. Aga siiski, mina teeksin kaastööd „Vikerkaarile“ isamaa kasuks. A. Kivi.

Kodumaa kasulik olla tahan ma muusika- ja laulu-alal.

Viru-Viine.

Olen noor sportlane. Oma sihiks olen ma võtnud tulevikus tõusta kergejõustiku suursportlaseks ja tahan esineda kümnevõistlustes olümpiaadidel, mida tahan ma võita, tehes sellega kuulsaks enese ja kodumaa. Niisama tahan võistelda ka teistel kultuuri-mail, et näidata isamaa vöimisi.

L. Argula.

Isamaale kasulik olla tahan ma mitmetigi. Nii tahan ma sood ära kuivatada ja raudteid ehitada. Mul on soove veel mitu sada, aga kes neid kõiki jõuab üles lugeda.

Punarahk Tabav Nool.

Kui ma rikas oleksin, siis toetaksin rahaga, aga et ma ei ole, siis — ma ei tea.

Evy.

Ah! Saaksin ühe määratu varanduse, ma kasutaksin ta oma armsama kodumaa hääks — moodustades suurimaid tehnikaimesid, pääsialikult elektri alal — ja aitaksin tõsta maakultuuri sooparanduste ja moodsama kultiveerimise teel. — No ja, see oleks siis, kui ma oleksin nii määratu rikas; aga et see nii ei ole, siis püüan ja loodan isamaale kasulik olla vaimilisel alal, mõne suurema teadusraamatu autorina.

Villvallik.

Kui ma seda üldse suudaksin olla, siis toimetaksin järgmiselt: Kõigepäält valmistaksin hulga hapniku tegemise masinaid ja sõidaksin nendega raketlennukil kuu pääle. Säällaseksin masinatel nii kaua töötada, kuni terve kuu hapnikuga ümbritsetud, nii et inimesed sääll elada võivad. Ka vett teeksin kuu pääle keemiliselt. Ja kui see kõik sündinud, kuulutaksin selle määratu maailmaka, mille mägede põues samasuguseid varandusi peitub, mis Maalgi, Eesti asumaaks. Pääle seda valin vikerkaarlaste hulgast ühe, kes kuu päält „Vikerkaarele“ säällset elu ja olu kirjeldama hakkab. Soovitage, vikerkaarlased, keda peaksin ma enesega kaasa võtma? Minu arvates Mätasmuti?!

Consul III.

Puhtas hapnikus, kallis Consul III, ei saaks inimesed teie kuu-asunduses ikkagi elada; nad põleksid siis liig ruttu ja seda te neile ju ei sooviks. Parema oleks sinna viia õhku, see aga koosneb teatavasti 21% hapnikust, 78,06% lämmastikust, 0,94% argoonist, pääle selle veeaur, süsihappugaas ja muud gaasid.

Toimetaja — A. O.-J.

Vastused „Vikerkaar“ nr. 9 asetatud naljaküsimustele.

1. Kui mees kasuka selga paneb, on kasukas külm ja mees peab kasuka karvade vahesid enne oma kehasoojusega täitmisele päale kasukas kohe soojust õhku laiali tungida ei lase. Manitau.

2. Hiired ei armasta raudlaevas olla, sest sääl ei saa nad närida ega pääse hästi edasi: nad ei saa läbi raua närida. Kui aga laevas hiiri ei ole, on kassil elu kibe. Manitau.

Olen ka kuulnud, et kass ei armasta raudlaevas elada; ta tunda sääl ennast halvasti ja joosta lähemas sadamas ära, kuna kassid ju muidu väga oma eluasemega seotud on. Arvan, siin peavad magneetilised, tõenäolikum aga — elektrilised omadused osa etendama. Teatavasti on kassi karvades palju elektrit. Harald.

Ülesannete lahendused.

„Vikerkaares“ nr. 12 ilmunud

1) Zooloogiline tähtsustatus.

(Eksikombel laotud „Loogiline“.)

Lahendus.

- 1) kaiman
- 2) ilves
- 3) soobel
- 4) kaamel
- 5) jaaguar
- 6) allikaator
- 7) dinosaurus.

Kiskjad.

Õiged lahendused saatsid: Heino ja A. Lattik, Viljandist. Vana Nugis, Pudinnokk, Mätta-Mats, Väike Teele Prangli koolist, Peeter Leimann, Endel Jegger, Aadu Kollamaa, Läänemaa Õp. Seminariist. Luurav Ilves, Eriola, A. Laurisson, Billy-Ritsy, Elmar Edu, A. Kivi, Veliselt, Virmaline, Põhjamaa Kasvandik, Kõikuvad mõtted, Victoria, A. Putnik.

2) Kaks tervet arvu 1 ja 7 annavad teineteisega kasvatades 7.

Õiged lahendused saatsid: Luurav Ilves, Victoria, A. Laurisson, R. Keres, Tartust, Boris, A. Schvan, Albert Kukk, Tallinnast, Pudinnokk Virmaline, Must mees Tartust, R. Keres, Elg. Luuk, L. Soonberg, Tartust, Aadu Kollamaa, Une-Tõnu, Ed. Sild, Pärnust. Helmet Kärdi, Viki Väike, Billy-Ritsy, Estranjero, A. Kivi, Peeter Ilves, J. Kõök, V. Pukk.

3) Paunveresse läks kaks jalga.

Õige lahenduse saatsid: R. Keres, Tartust, Albert Kukk, Tallinnast, Must mees, L. Soonberg, Tartust. Aadu Kollamaa, Ed. Sild, Pärnust, Peeter Ilves, Billy-Ritsy, Estranjero, A. Schvan, Virmaline, Helmut Kärdi, Une-Tõnu, Luurav Ilves, J. Kõök, V. Pukk.

„Vikerkaares“ nr. 13 ilmunud naljakate küsimiste vastused:

I. Kas võib lumi sadada 2 päeva järgimööda?

„Ei või, õõ on vahel.“

II. Kuidas võib sada kirjutada nelja üheksaga, aga mitte ühe ühe ja nullidega? 999/9.

III. Mis maksab algkoolis 0 marka, kesk-koolis aga 3000 marka?

Õpemaks.

Õiged vastused saatsid: Ants Nagi, Tallinnast, R. Keres, Hur-juh, Tartust, Must mees, Estranjero, Väike Teele, Prangli algkoolist, Kõikuvad mõtted, Põhjamaa kasvandik, Põhjaviim, A. Kivi, Veliselt, Luurav Ilves, L. Soonberg, Tartust.

MALE

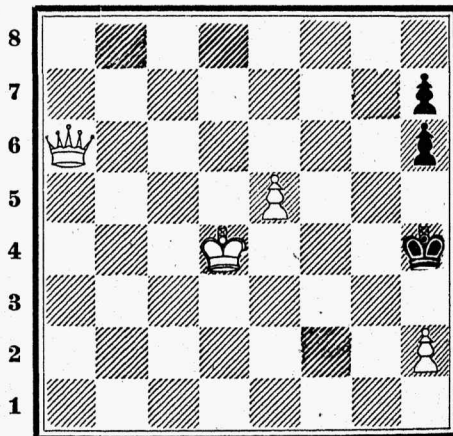
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 16.

Kokku säädnud O. Dehler.

Mustad.

A B C D E F G H

Valged.

Valged: K d4, L a6, S e5 ja h2.

Mustad: K h4, S h6 ja h7.

Valged algavad ja annavad matt kolme sammuga.

Loosimisel 19. skp. langes male nr. 12 lahenduse auhind — A. Burmeister: Maleõpetus — P. Topmannile (Kundast).